

Procesbeschrijving Ondersteuningsroute gemeenten-onderwijs, inclusief toeleiding en regie.

Gezamenlijke thema's onderwijs - gemeenten:

- A. Samenhangende onderwijs, ondersteunings-, en hulpstructuur voor jongeren
- B. Overgangen voorschools PO/SO, VO/VSO, MBO, HBO
- C. Leerlingenvervoer
- D. Huisvesting
- E. Voortijdig schoolverlaten en thuiszitters
- F. Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Status van dit procesvoorstel

Dit procesvoorstel beschrijft hoe bestuurders vanuit gemeenten en onderwijs provinciaal willen samenwerken. Het is ontwikkeld door de *werkgroep Ondersteuningsroute en toeleiding*, met daarin uitvoerenden en beleidsmedewerkers gemeenten en onderwijs en wordt voorgelegd aan:

- Ambtelijk AGO 3 juni
- Provinciale programma Transformatie Jeugdzorg
- Stuurgroep Jeugd 26 juni
- Bestuurlijk AGO 27 juni.
- Schoolbesturen en basisondersteuning (CJG en sociaal(wijk)teams tbv de uitvoering.

Het is een ontwikkeldocument. Dat wil zeggen dat het vanaf de invoering van de wet Passend Onderwijs in augustus 2014 nog niet direct zo zal werken. De invoering van de Jeugdwet vindt plaats op 1 jan 2015. Gemeenten streven er naar om veranderingen op een zorgvuldige manier met een redelijk tempo in te voeren. Dit loopt niet voor alle gemeenten gelijk. Het moet op 1 jan 2015 gerealiseerd zijn.

Na de bestuurlijke afstemming wordt de Ondersteuningsroute onderwijs en gemeenten vanaf augustus 2014 beschikbaar gesteld voor de uitvoering en implementatie via de schoolbesturen en CJG's/sociale(wijk)teams.

Om deze verandering en de samenwerking tussen gemeenten en onderwijs te bewaken wordt voorgesteld om op gemeente-/wijniveau een gebruikersoverleg te organiseren tussen de contactpersonen onderwijs en gemeenten. Vanuit de gemeenten Noordenveld/Westerkwartier zijn er positieve ervaringen opgedaan met een dergelijk gebruikersoverleg. Daar kunnen de ervaringen worden besproken en gedeeld zodat de veranderingen en ontwikkelingen bijgehouden kunnen worden.

Vanuit de *werkgroep Ondersteuningsroute en toeleiding* wordt na de herfstvakantie en na de voorjaarsvakantie de 'peilstok' geprikt om te zien hoe de samenwerking verloopt en waar nodig het proces bij te stellen.

Aanleiding

Het voeren van het Op Overeenstemming Gericht overleg tussen gemeenten en onderwijs heeft geleid tot een aantal provinciale ontwikkelopgaven. Deze worden aangestuurd vanuit het Afstemmingsoverleg Gemeenten – Onderwijs en uitgezet door de Ambtelijke werkgroep Gemeenten-onderwijs. Dit voorstel *Ondersteuningsroute, inclusief toeleiding en regie* is ontwikkeld door de tijdelijk samengestelde *werkgroep Ondersteuningsroute en toeleiding*, met vertegenwoordigers uit onderwijs en gemeenten op beleids- en uitvoeringsniveau. Het bevat de uitwerking van de ontwikkelopgaven om de provinciale schakelmomenten in de ondersteuningsroute te benoemen.

Wet

Gemeenten en schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid de ondersteuning aan een kind of gezin af te stemmen met andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning en werk en inkomen.

Artikel 2.2. 3^e lid van de Jeugdwet

Artikel 17b Wet op het voortgezet onderwijs

Artikel 18a van de Wet op het primair onderwijs.

Nb. De wetgeving Passend onderwijs leidt tot een aanpassingen in de wetgeving op het primair en voortgezet onderwijs.

Werkgroep Ondersteuningsroute en toeleiding.

In de werkgroep hebben deelgenomen:

Onderwijs: Sijkie Amels (PO), Gabriëlle Dijkman (Cluster 3), Leendert de Boom (Cluster 4), Petra Elzes (MBO).

Gemeente: Mariëlle Mulderij (CJG Westerkwartier), Mariës Zegers (gemeente Delfzijl), Anita Schnieders (gemeente Groningen), Henk Bakker (CJG Groningen), Marije Plantinga (RMC/leerplicht)

Projecttrekkers: Ellen van der Hoek (gemeente Groningen) en Willeke Doornbos (Swv VO Ommelanden).

Doel van de ontwikkelopgave ondersteuningsroute inclusief toeleiding en regie.

Deze *Ondersteuningsroute onderwijs en gemeenten* moet bijdragen aan de gezamenlijke ambitie zoals verwoord in de notitie 'Afstemming gemeenten-onderwijs':

Het is de verantwoordelijkheid van het onderwijs en de gemeenten dat het kind bij voorkeur in zijn eigen omgeving kan opgroeien en onderwijs kan volgen. Het onderwijs zorgt daarbij voor goed onderwijs en de gemeente zorgt voor een goede leefomgeving.

Daarbij wordt uitgegaan van het versterken van de zgn. pedagogische civil society. Dit betekent dat het initiatief bij burgers ligt en dat de rol van professionals is om te faciliteren, te ondersteunen en soms uit te lokken waarbij de nadruk op preventie ligt. We gaan uit van de eigen kracht van het gezin, de directe omgeving en het onderwijs. Op het moment dat deze basis niet voldoende ondersteuning biedt, kunnen vanuit het onderwijs en/of gemeenten aanvullende arrangementen worden ingezet. Deze arrangementen worden in afstemming en samenhang door het onderwijs en/of gemeenten aangeboden. Uitgangspunt is één kind, één gezin, één plan, één regisseur.

De arrangementen voldoen aan de volgende voorwaarden:

- in een zo'n vroeg mogelijk stadium;
- zo kort mogelijk;
- zo licht mogelijk;
- zo dicht mogelijk bij de jongere in het onderwijs en/of in het gezin en/of leefomgeving;
- het aanvragen, de evaluatie en de verantwoording worden gekenmerkt door een zo laag mogelijk bureaucratisch gehalte in tijd en omvang.
- Daar waar nodig en relevant worden zwaardere vormen van ondersteuning en zorg ingezet.

De school is een belangrijke plek om problemen vroeg te signaleren, zodat snel en adequaat lichte zorg verleend kan worden en voorkomen kan worden dat problemen escaleren. Zorg in en om de school vormt één van de pijlers om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan.

Bij het uitwerken van deze ondersteuningsroute is rekening gehouden met:

- Subregionale werkwijze en inzet flexibele expertise onderwijs en gemeenten
- Vormgeving, werkwijze en toewijzen contactpersoon onderwijs en gemeente
- Toewijzing/arrangeren vve/ po/ vo/ mbo (volle omvang en plusmiddelen)/ HBO
- Gemeentelijke overgang 18- 18 +
- Onderwijs ondersteuningsroutes
- Effect toewijzing /arrangeren op het leerlingenvervoer

Resultaat en criteria

Deze procesbeschrijving vormt de toelichting op het bijgaande schema ondersteuningsroute gemeenten & onderwijs.

Hierin zijn geïntegreerd

- Zorg voor Jeugd Groningen (ZvJG)
- Transformatie agenda en Contourennota Jeugdinstel Groningen (uitwerking Groninger Functioneel Model)
- Werkwijze commissie van advies passend onderwijs
- Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Omdat het schema kan helpen in het gesprek met ouders en de meldcode daarin afschrikkend kan werken is ervoor gekozen deze te verwoorden als 'screeningscode'.

Dit voorstel is ontwikkeld op basis van de positieve ervaringen uit de pilot die gemeenten en onderwijs in de regio Noordenveld/Westerkwartier reeds hebben opgedaan. Deze pilot was ingezet vanuit de Stuurgroep Jeugd t.b.v. van alle gemeenten.

Procesbeschrijving

Wat vooraf geregeld moet zijn

Het bijgevoegde schema werkt het zelfde voor alle onderwijssoorten. De verbinding via de contactpersonen is echter anders.

Contactpersonen primair onderwijs.

- Gemeenten en primair onderwijs benoemen voor de zomervakantie op lokaal niveau per locatie wie de contactpersonen zijn voor de gemeentelijke zorg en onderwijsondersteuning.

Contactpersonen Sbo, Pro, (V)SO, VO en MBO.

- Iedere schoollocatie Sbo, Pro, (V)SO, VO en MBO benoemd voor het schooljaar 2014-2015 een contactpersoon voor de basisondersteuning in de gemeente. Dit is het CJG, sociaal(wijk)team o.i.d.
- Iedere gemeente, waar een Sbo, Pro, (V)SO, VO en MBO school gevestigd is, benoemd voor 1 januari 2015 (in sommige gemeenten voor het schooljaar 2014-2015) een contactpersoon voor de locatie. Deze wordt verantwoordelijk de verbinding te leggen met de contactpersoon in de plaats van herkomst. Vandaar uit wordt (desgewenst) het casusoverleg georganiseerd en bepaald waar de handelingen nodig zijn.

Ouders betrekken

Zowel gemeenten en onderwijs vinden dat bij elk signaal ouders betrokken moeten worden, tenzij een reëel gevaar wordt ingeschat voor kind, leerkracht of hulpverlener. Vanaf 16 jaar is het de keuze aan de leerling of ouders betrokken worden.

Eigen kracht en sociale context

Bij ieder stap met ouders moet worden afgewogen wat het eigen sociale netwerk (vrienden, familie, kennissen) kan bieden ter verbetering van de situatie.

Cultuurverandering

Met de invoering van het nieuwe jeugdinstel en de wet passend onderwijs streven gemeenten en onderwijs naar een cultuurverandering (transformatie). We kiezen voor een werkwijze met meer preventieve benadering. Gericht op het normaliseren i.p.v. etiketteren en medicaliseren.

Het in kaart brengen van de ondersteuningsbehoefte van de leerling/gezin wordt vertaald in concrete en haalbare handelingssuggesties om verwijzing te legitimeren. Dit vraagt een denkwijze van algemeen naar specifiek: dus van school/ sociale context gezin, naar klas/gezin, naar individueel niveau.

De inzet is gericht op het normaliseren dat wil zeggen:

- Waar nodig verdiepen of intensiveren (inzet eigen kracht en inzet basisondersteuning)
- Pas opschalen als leerling/gezin de basisondersteuning onvoldoende antwoord kan bieden op de ondersteuningsbehoefte
- Onderzoeken of extra/flexibele/specialistische ondersteuning aan de regulier setting moet worden toegevoegd (of erbij kan worden gehaald)?

- pas in de laatste plaats onderzoeken of er behoefte is aan een specialistische setting?

Rol leerplicht

Als er sprake is van verzuim ga je direct het traject met leerplicht (stap 1 en 2) in en wordt een verzoek tot samenwerking gedaan in zorg voor jeugd Groningen (ZvJG). Als er reeds sprake is van zorg en/of ondersteuning ligt de verantwoordelijkheid voor het plan bij de inhoudelijk (regulier of specialistisch) casemanager in de basisorganisatie.

Cyclisch proces 'Een kind/gezin, één plan, een regisseur' en ZvJG

In het nieuwe stelsel wordt de inhoudelijke regie bij de regulier- of specialistisch casemanager belegd. Regulier casemanagement wordt belegd vanuit de basisondersteuning (het CJG/sociale (wijk)team etc.). Specialistisch casemanagement start als het reguliere te kort komt en schakelt na afloop terug naar het regulier casemanagement¹. Zorgcoördinatie (procesregie) is dan alleen nodig als signaalgevers geen zorg afstemmen of dat het regulier en specifiek casemanagement niet of niet goed wordt uitgevoerd. Het systeem ZvJG wordt aangepast zodat voor deelnemers zichtbaar bij wie de inhoudelijke- en procesregie belegd is.

De gezamenlijke afspraken worden onder verantwoordelijkheid van de gemeente door de inhoudelijk (regulier- of specialistisch) casemanager vastgelegd in een gezinsplan. Dat plan wordt door de betrokkenen (onderwijs - gemeentelijke hulp - ouders) uitgevoerd, geëvalueerd en afgesloten of bijgesteld. Het onderwijs is verantwoordelijk voor de onderwijsondersteuning in dat plan. Dit is een cyclisch proces totdat de doelen zijn behaald en het plan kan worden afgesloten.

In het kader van de wet bescherming persoonsgegevens gaan we er van uit dat ieder vanuit zijn eigen professie een dossier bijhoudt. Daarin moet het moment van de afweging om een verzoek tot samenwerking (Zorg voor Jeugd Groningen) te doen onderbouwd worden: de reden waarom ten behoeve van kind en gezin wel/niet met meerdere partijen samen te werken.

De verdere uitwerking/ontwikkeling van het inhoudelijk casemanagement en de procescoördinatie in het nieuwe stelsel vindt plaats in het provinciale Programma Transformatie Jeugdzorg (www.tjzg.nl). Via het voorgesteld gebruikersoverleg kunnen gemeenten en onderwijs elkaar op uitvoeringsniveau over de ontwikkelingen informeren.

Toeleiding arbeidsmarkt

Jongeren met zorg die worden toe geleid naar de arbeidsmarkt kunnen in dezelfde cyclus besproken worden. Relevante partners kunnen aanhaken in het cyclisch proces van het casusoverleg, waar de ouder(s)/jongere bij aanwezig is/zijn.

Openstaande punten

Vanuit deze werkgroep staan er nog een aantal vraagstukken open, die nader moeten worden uitgewerkt en geagendeerd:

Toeleiding

Er zijn straks vier ingangen voor de toeleiding naar hulp en ondersteuning: huisartsen, schoolarts (CJG), jeugdprofessional (CJG) en onderwijs. Hoe gaan deze gezamenlijk met dezelfde bril kijken naar de toeleiding tot zorg en ondersteuning? Hoe te komen tot integrale afweging gemeenten - onderwijs? En welke instrumenten kunnen bijdragen aan deze afweging, zonder dat het bureaucratisch wordt.

¹ De signaalgevers en desgewenst burgers hebben vooral te maken met het inhoudelijke (regulier of specialistisch casemanagement), tenzij dit nog niet is belegd of niet goed verloopt.

Rollen en taken

In deze procesbeschrijving worden de contactpersonen gemeenten en onderwijs benoemd. De rollen en taken van deze contactpersonen en de relatie met de rollen en taken van Leerplicht en RMC en toeleiding arbeidsmarkt worden nader gezien en uitgewerkt.

Afspraken bestuurlijk AGO

1. In te stemmen met de voorliggende procesbeschrijving en ondersteuningsroute gemeenten-onderwijs als provinciaal gezamenlijke werkwijze
2. De schoolbesturen en CJG's/Sociale(wijk)teams te vragen deze werkwijze na de zomer te gaan implementeren
3. Hen daarbij te verzoeken een gebruikersoverleg in te stellen om het proces te implementeren en begeleiden.
4. De openstaande punten als vervolgoopdracht mee te nemen op de afstemmingsagenda gemeenten-onderwijs

Toelichting op de begrippen

Contactpersonen

Gemeenten en onderwijs leveren elkaar contactpersonen die de verbinding kunnen leggen naar het cyclisch proces. Voor het onderwijs valt te denken aan lb-er of zorgcoördinator. Voor de gemeenten valt te denken aan bv. de jeugdgezondheidsmedewerker of schoolmaatschappelijk werker of zorg(proces)coördinator vanuit de basisondersteuning.

Procescoördinator:

Dit is de vroegere zorgcoördinator ZvJG die duidelijker gepositioneerd wordt in het nieuwe stelsel in de rol van procescoördinator met de opdracht de voortgang van de casus te bewaken.

Inhoudelijke regie middels

- 1. regulier casemanagement**
- 2. specialistisch casemanagement).**

De inhoudelijke regie kan worden belegd bij de regulier- of specialistisch casemanager.

Deze werken beide vanuit de basisondersteuning en zijn inhoudelijk verantwoordelijk voor de casus. Alleen als een kind/gezin in contact komt met het veiligheidsdeel wordt de casusregie overgenomen door de specialistisch casemanager uit het veiligheidsdomein. Als het traject daar klaar is komt wordt de casus weer overgedragen naar het cyclisch proces in de basisvoorziening.

1. Regulier casemanagement:

Regulier casemanagement is het systematisch coördineren, afstemmen en volgen van de benodigde hulpverlening aan jeugdigen en hun nabije sociale omgeving, waarbij meerdere hulpverleners betrokken zijn. Samen met de cliënt/het cliëntstelsel wordt bekeken welke hulp nodig is en samen met alle betrokkenen worden de doelen afgestemd vanuit het uitgangspunt één kind, één gezin, één plan en één regisseur zodat er zo effectief en efficiënt mogelijk gewerkt wordt aan het oplossen of verminderen van het probleem.

2. Specialistisch casemanagement:

Een specialistisch casemanager is een professional, die zich richt op het oplossen van de problemen en weer stopt zodra de reguliere casemanager de taak weer over kan nemen.

Er is sprake van specialistisch casemanagement indien:

- de psychische of lichamelijke ontwikkeling (veiligheid) van een kind ernstig bedreigd wordt.
- de vraag de expertise van de hulpverleners de vraag van de jeugdigen en hun nabije sociale omgeving overstijgt/ hij niet de juiste kennis en/of vaardigheden bezit met betrekking tot wat nodig is voor de voortgang in de hulpverlening
- en/of ouders aangeven dat de hulpverleners onderling niet goed samenwerken.